

Nr 620

av herr Haglund m. fl.

om en vetenskaplig studie av utvecklingsproblematiken kring Stålverk 80 i Luleå.

NJA:s satsning på utbyggnaden av Stålverk 80 i Luleå och planeringen inför de förväntade – positiva och negativa – regionalekonomiska konsekvenserna för Norrbottens län och för hela Norrland har betecknats som "ett av de största sociala experimenten i vår tid". Det rör sig här om en koncentrerad samhällsinvestering av en tidigare ej prövad storlek. Dessa investeringar kan visa sig vara mycket betydelsefulla för utvecklingen i Norrland, men det finns också stor risk för att avsevärda problem av ekonomiskt, sociologiskt och psykologiskt slag kan göra sig gällande. Det är därför viktigt att man i god tid söker planera för denna – mycket komplicerade och svårförutsägbara – utvecklingsprocess och skapar sig en handlingsberedskap inför denna.

Denna satsning kan också ses som ett "modellprojekt", som kan komma att bli normerande för liknande samhällsinsatser inom andra delar av Sverige och Norden – vi har f. ö. en parallell till denna utveckling i den norska oljeexploateringen. Det är därför viktigt att vi redan nu söker skaffa oss en uppfattning om vilka typer av *problem* som uppstår i en sådan utvecklingsprocess, vilka positiva och negativa *effekter* som kan uppstå och vilka "mekanismer" som kan reglera dessa samt vilka *styrmedel* och *planeringsinstrument* som kan sättas in för att påverka utvecklingen i önskad riktning.

Det är önskvärt att vi genom ett systematiskt och tvärfackligt forsknings- och utredningsarbete redan nu söker fånga det väsentliga i den problematik som finns i planerade "samhällsexperiment" av detta slag och också skaffar oss kunskap om hur vi på bästa sätt skall kunna studera och påverka denna utveckling. Inom ramen för ett sådant projekt hör man också i det okontrollerade experimentets form söka pröva olika möjligheter att uppnå de önskade regionalekonomiska effekterna. Ej minst betydelsefullt synes härvid vara att genom aktiv involvering och påverkan av de olika myndigheter, företag och individer som berörs av denna förändringsprocess skapa ett gynnsamt klimat och engagemang för genomförandet av dessa förändringar.

Den förändringsprocess som ovan berörts har endast i mycket begränsad omfattning gjorts till föremål för vetenskapliga studier. Ett antal smärre sådana projekt inom ekonomi, teknik, geografi och sociologi bedrivs sedan något år tillbaka vid bl. a. Umeå universitet, på uppdrag av länsstyrelsen i Norrbottens län. Med beaktande av det mycket stora belopp – ca 11 miljarder kronor – som dessa samhällsinvesteringar totalt kommer att uppgå till inom en 10-årsperiod, ter sig emellertid de anslag

från samhällets sida som hittills utgått för sådana studier som synnerligen blygsamma; avsatta medel för studier av dessa betydelsefulla, nya och hittills "oprövade" utvecklingsförlopp torde i själva verket ej uppgå till mer än drygt 1/50 o/oo (promille) av dessa investeringskostnader. Dessa bör ställas i relation till vad som ovan sagts om att vi kan förvänta planer på andra liknande projekt inom den närmaste framtiden.

Ovannämnda studie om utvecklingsproblematiken kring Stålverk 80 torde komma att kosta minst 500 000 kronor. Förslagsvis kunde eventuell studie administreras av Riksbankens jubileumsfond, industriverket eller styrelsen för teknisk utveckling. Kanske också en samordning och ett utnyttjande av forskningsgrupper från skilda discipliner och lärosäten, som skaffat sig förtrogenhet med den aktuella problematiken, kunde utnyttjas. Exempelvis har ju, som framgår av ovanstående, några grupper vid Umeå universitet arbetat med detta.

Med hänvisning till det anförda hemställer vi

att riksdagen begär att regeringen tar initiativ syftande till att få till stånd en vetenskaplig studie av utvecklingsproblematiken kring Stålverk 80 i Luleå.

Stockholm den 22 januari 1975

ANDERS HAGLUND (s)

OLLE ÖSTRAND (s)

ARNE NYGREN (s)

OLLE WESTBERG (s)
i Hofors

STIG ALFTIN (s)

KARL-ERIK HÄLL (s)

BIRGER NILSSON (s)
i Östersund